

MEÄN VÄYLITTEN JA IHMISTEN PUOLESTA

Maa- ja metsätalousministeriö

Pello 5. marraskuuta 2018

kirjaamo@mmm.fi

orian.bondestam@mmm.fi

Viite: Ministeriön lausuntopyyntö 5.10.2018 - diaari 1598/01.01/2018

Jokiseura kalastuslain 379/2015 muuttamisesta

Voimassa olevassa kalastuslaissa on valuvikoja, jotka pitäisi korjata nyt, kun laki avataan. Korjattavaa on kalastusoikeuksissa, joissa kalastusoikeudenhaltijan asema ei tule riittävän selvästi esille, eikä kaikkia kalastusoikeuksia vielääkään säädetä kalastuslaissa. Uusi säädös (119 §) menettämisseuraamuksesta on kauan toivottu ja on erittäin perusteltu lisä suomalaiseen kalastuslainsäädäntöön. Samoin on perusteltua avata kalastuslaki korjattavaksi ainakin tässä lausunnossa esitettyjen pykälien kohdilta:

4 § Määritelmät, 2 momentti

Tässä laissa tarkoitetaan: 2) kalakannalla samanaikaisesti samalla alueella elävien samaan lajiin kuuluvien kalayksilöiden joukkoa;

Kalastuslain 4§:n määritelmä kalakannasta "*samanaikaisesti samalla alueella elävien samaan lajiin kuuluvien kalayksilöiden joukko*" on vastoin biologista faktaa ja on harhaanjohtava. Suomi on Unionin tasolla pitänyt Itämerellä tapahtuvaa samaan lajiin kuuluvien lohikalojen joukkojen kalastusta sekakantakalastuksena ja vaatinut sen vähentämistä. Samaan aikaan omassa lainsäädännössä ei voi olla todellisuuden kanssa ristiriitaista kalakantamääritelmää, jonka perusteella Tornionjoen ja Simojoen lohet, samoin kuin Itämeren kaikki muut lähes 30 lohikantaa, olisivat kasvatuslaitoksissa kasvatettuine lohineen yksi ja sama kanta. Määritelmä on nyt ehdottomasti muutettava todellisuutta vastaavaksi esim. Luonnonvarakeskuksen asiantuntemuksella sellaiseen muotoon, jossa **vaelluskalojen jokainen kanta tulee asianmukaisesti esille omana kantanaan**. Määritelmä on tärkeä, koska esimerkiksi Unionin asetukset viittaavat kalakantoihin (*stock*).

5 § ~~Vesialueen omistukseen perustuva~~ Kalastusoikeudenhaltijan kalastusoikeus

Kalastusoikeus on omistusta, joka on Suomessa suojattu perustuslailla. Kalastusoikeus on alkujaan liittynyt vesialueen rannanomistajan *ratione soli* -omistukseen, mutta **vesialueen omistajalla ei ole kalastusoikeutta poikkeuksetta**. Vastavasti kalastusoikeuden omistajan ei tarvitse omistaa vettä. Kalastusoikeus kuuluu kalastusoikeudenhaltijalle. Lienee sanomattakin selvää, että perustuslaissa suojattuja omistuksia ei voida poistaa lakia muuttamalla! Kumottu kalastuslaki 16.4.1982/286 5 § (27.5.2011/600) sääti kalastusoikeudesta selkeästi ja oikein: *"Oikeus harjoittaa kalastusta ja määrätä siitä kuuluu vesialueen omistajalle, jollei tätä oikeutta ole luovutettu toiselle tai jollei jäljempänä tässä laissa muuta säädetä."* Kalastusoikeuden luovuttamista määrittävän säädöksen palauttamiselle kalastuslain 5 §:n ensimmäiseen momenttiin on eittämättömät perusteet.

KAIKKI KALASTUSOIKEUDET TULISI OLLA KOOTTUNA KALASTUSLAIN 2 LUKUUN.

Edellisen kalastuslain käsittelyssä Perustuslakivaliokunta totesi 2.6.1981 antamassaan lausunnossa, että koskiosuuksien myynnin yhteydessä maanomistajat ovat useimmiten pidättäneet kalastusoikeuden itselleen. Valiokunta edellytti, että nämä vesialueiden myyjien, perustuslain omaisuuden suojaa nauttivat, kalastusoikeudet lisätään kalastuslakiehdotukseen. Niitä ei lisätty kalastuslakiin, vaan myöhemmin yhteisalueelakiin. Kalastuslain 286/1982 valmistelussa Perustuslakivaliokunta otti kantaa kalastusoikeuden pidättäneiden asemaan: *"Lohkomisen jälkeen koskitila ei ole enään tilojen yhteinen vesialue, vaan vesitilana yhteisomistuksen kohde, jossa osakkaana ovat voimayhtiö ja ne tilat, joilla on kalastusoikeutta koskitilan alueella. [...] Varallisuuden arvoisina etuuksina nämä oikeudet kuuluvat hallitusmuodon 6 §:n omaisuudensuojan piiriin."* [PeVL5-1981]

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731 ei muuttanut hallitusmuodon 6 §:n omaisuudensuojan piiriin kuuluneita oikeuksia. Kalastuslaki ei voi mitätöidä yhteisalueellaissa kirjattuja kalastusoikeuksia. Jakokuntien pidättämät kalastusoikeudet eivät ole koskitilassa rasite, vaan kalastusoikeudenhaltijat muodostavat ilman eri peruskirjaa, yhdessä koskitilan omistajan kanssa, erityisen etuuden osakunnan, jossa osakkuudet määräytyvät sen mukaan kuin kullakin on kalastusoikeutta. Tällainen kalastusoikeuksien hajanaisuus on syytä lopettaa, koska **lainsäätäjällä ja monella kalastusviranomaisella sekä oikeuslaitoksella on pimenossa se, mitä keskeisten jokialueiden kalastusoikeudesta on säädetty yhteisalueellaissa**. Kalastuslakiin tulee siirtää yhteisalueelaista kaikki se, mitä siellä säädetään kalastusoikeuksista.

9 § Valtion yksityiset kalastukset

Kalastuslain 379/2015 säädös valtion yksityisistä kalastuksista ei osoita valtion alkuperäistä ja todellista kalastusoikeutta. Sen sijaan se on yksi Suomen epämääräisimmistä lainpykäläistä. Sanapari valtion yksityinen on mainintana ristiriitainen, koska sanat valtio ja yksityinen tarkoittavat toistensa vastakohtia; yhdessä käytettyinä sanat muodostavat **itseristiriidan** [självmotsägelse, oksymoron]. Säädös

ei ratkaise omistusta, vaan on turha viitesäädös sinne, missä valtiolla on osoitettu kalastusoikeus tai valtio omistaa vettä.

Erikoisen säädöksen *"Valtion yksityiset kalastukset pysytetään valtiolla siellä, missä ne vanhastaan ovat olleet ja edelleen ovat hallinnassa"* säädännäinen oikeudenlähde on Ruotsin lainsäädännössä, jossa v.1766 kalastussääntö *Fiskestadga* määräsi kruunun yksityisistä kalastuksista. Suomen suuriruhtinaskunnan lainuudistuksessa 23.7.1902 säädetty Rakennuskaaren 18 luvun 1 §: *"Kruunun yksityiset kalastukset meressä, kymeissä, virroissa, joissa ja järvissä pysytetään kruunulla missä ne vanhastaan ovat olleet ja edelleen ovat sen hallussa"* on saman sisältöinen Ruotsin v.1766 kalastussäännön 3.luvun 1§:n kanssa (vuoden 1734 lain rakennuskaaresa säädettiin kuninkaan yksityisistä kalastuksista). Lain oikeudellisen luonteen ymmärtämiseksi kyseisen oikeuden syntyhistoria voidaan arvioida vain sen omassa poliittisessa ja oikeudellisessa kontekstissaan, eli mihin tarpeeseen ja mihin tehtävään laki kruunun yksityisistä kalastuksista aikanaan säädettiin, ja mitä sillä Ruotsin lainsäädännössä tuolloin tarkoitettiin.

Lakipykälälle kruunun yksityisistä kalastuksista syntyi tarve Ruotsissa nk. vapaudenajalla, kun kuninkaan yksinvalta oli päättynyt. Merialueille ja suurille järville säädettiin yksityisten *ratione soli* -vesien ulkopuolelle voimaan yleiskalastusoikeus (joka on edelleenkin olemassa). Kolme vuosisataa jatkuneen kruunun *jus regale* -oikeuden lakkauttaminen oli silloin merkittävä ja tuntuva muutos, koska saalista ei enää tarvinnut jakaa kruunun kanssa. Lainmuutoksen vuoksi syntyi tarve säätää siitä, mitkä kruunun kalastuksista jäivät kruunulle. Säädös on jo aikaa siten poistunut Ruotsin laista, mutta tämä säädös kruunun yksityisistä kalastuksista kummittelee yhä Suomen lainsäädännössä valtion yksityisiksi kalastuksiksi väännettynä.

Koska Suomessa ei ole kuningashuonetta tai muuta sellaista valtiollista oikeussubjektia, jonka yksityisomistuksessa yksityisiä kalastuksia olisi, **lainsäädöksellä valtion yksityisistä kalastuksista ei ole tehtävää. Epämääräinen ja harhaanjohtava säädös valtion yksityisistä kalastuksista on syytä poistaa Suomen laista.**

82 § Maksuvarojen käyttö

Kalastonhoitomaksuina kertyneet varat käytetään:

1) kalavesien yleiskalastusoikeuksien hyödyntämisestä sekä kalastusopastointaan perustuvasta käytöstä maksettaviin korvauksiin vesialueen omistajille kalastusoikeuksien haltijoille;

2) kalavesien kestävän käytön ja hoidon suunnittelusta ja toimeenpanosta, ohjaamisesta ja kehittämisestä sekä kalastusvalvonnasta aiheutuviin kustannuksiin;

3) kalatalousalueiden toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin;

4) kalatalousalan neuvontapalvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin; sekä

5) valtiolle ja Metsähallitukselle kalastonhoitomaksun kannosta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Maa- ja metsätalousministeriö voi käyttää maksuvaroja 94 §:n 1 momentin 2–8 kohdassa tarkoitetuista rekistereistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Säädökseen nyt kirjatun listan **neljänteen kohtaan sijoitettu korvaus kalastusoikeuden haltijoille tulee siirtää listan ensimmäiseksi numerolla yksi**. Korvauksen maksamisella omistajalle/vahingon kärsijälle on länsidemokratioissa etusijainen periaate. Jos ja kun jonkun omaisuutta luovutetaan toisen käyttöön, se on korvattava ja se on korvattava ensimmäiseksi ennen muita maksuja. Näin tehtiin Suomessa, kun pilkkimisestä tehtiin "jokamiehen oikeus". Kalastuksenhoitomaksu nousi viidellä markalla 15 mk:sta > 20 mk:an ja tuo kalavesien omistajille (kalastusoikeudenhaltijoille) asetettu pilkkivitonon maksettiin päältä.

Suomen perustuslaki 731/1999 ei muuttanut Suomen perusoikeuksia. Omistuksilla on edelleen vahvimman lain suoja, joten perusoikeuksien mukaista on, että **kalavesien yleiskalastusoikeuksiin ja kalastusopastointiaan perustuva käyttö korvataan kalastusoikeuden haltijoille ennen mitään muita maksuja**. Tämä tulee korjata jo tässä kalastuslakiuudistuksessa.

Kunnioitavasti

Tornio-Muoniojokiseura ry
Kalervo Aska, pj.

jokiseura@tornionjoki.fi
www.jokiseura.fi